

Az adatvédelmi tisztviselők 2021. évi konferenciája kapcsán információs szabadság témakörben beküldött kérdések

1. Az Infotv. 1. mellékletében szereplő általános közzétételi lista II. 13. pontjában szerepel az "információs jogokkal foglalkozó személy" kifejezés. Ezen személy kijelölése jogi kötelezettség a közzétételre kötelezett szervezetek számára? A hivatkozott rendelkezésen túl van-e más jogi előírás, ami foglalkozik a tisztséggel kapcsolatos részletkérdésekről?

Az információs jogokkal foglalkozó személy kinevezésére jelenleg nincs jogszabályi kötelezettség, de ahol ilyen tisztség/feladat a szervezet jogállásából, illetve feladatköreiből fakadóan hivatalosan is kijelölésre került – pl. a szerv vezetője, irányító szerve által –, ott a tisztségviselő adatait közölni kell.

Információs jogokkal foglalkozó személy(eknek) azok a munkatársak tekinthetők, akik adatvédelmi tisztviselőként vagy vele együttműködve szakértő módon, a jogterületet érintő jártasságuk folytán általában részt vesznek a közérdekű adatigénylések szakszerű és jogszerű elbírálásában megválaszolásában, illetve teljesítésében.

2. A szervezet munkáját kifejezetten rosszhiszeműen akadályozó, heti gyakorisággal közérdekű adatigénylést előterjesztő személyekkel szembeni lehetőségekről szeretnék bővebb tájékoztatást. A NAIH egyes állásfoglalásai nem teljesen egyértelműek számunkra ebben a témában. Tisztában vagyunk azzal, hogy a közérdekű adatigénylés esetében az adatigénylés célja illetve az adatigénylő személye indifferens, de a velünk szemben kifejezetten bosszúból fellépő, bennünket pedig minden egyéb lehetséges módon - peres eljárásokat is ideértve - "adatigénylővel" szemben tehetetlennek érezzük magunkat.

Ezeket a helyzeteket mindig az összes körülményre tekintettel egyedileg szükséges megítélni. (Vannak például olyan szervezetek, akiknek a beérkező adatigénylések pár százalékos növekedése is jelentős munkaterhet jelent.) Az Infotv. nem jelöl ki maximumot az adatigénylések benyújtásának számszerűsíthető felső korlátjaként.

Egyetlen jogszabályhely sem ad továbbá felhatalmazást az adatigénylés teljesítésére kötelezett számára ahhoz, hogy az adatigénylő személyét beazonosítsa (a megadott kontakt adatokat – név, cím – ugyanakkor az adatközlő szerv jogszerűen kezelheti). Közérdekű adatigényt „bárki” benyújthat - adott esetben akár a sajtó képviselői, politikai pártok, civil szervezetek, külföldi állampolgárok is élhetnek ezzel az alapjoggal. A „rosszhiszeműség” feltételezése irreleváns.

A Hatóság az ilyen ügyek megnyugtató rendezése érdekében mindenek előtt azt javasolja, hogy teremtsenek olyan helyzetet, amely minden érintett fél számára megoldást jelent és megszünteti a tömeges vagy zaklató jellegű adatigénylések benyújtását kiváltó vélt vagy valós konfliktust.

Amennyiben egy közfeladatot ellátó szerv maradéktalanul eleget tesz az Infotv.-ben, valamint egyéb ágazati jogszabályokban foglalt közzétételi kötelezettségének, úgy szintén nagyban csökkenthetők az adatigénylések, továbbá a teljesítés rendje is hatékonyabbá és gyorsabbá válhat.

További megoldást jelenthet a szervezet számára az egyedi közzétételi lista létrehozása, amely a kötelezően közzéteendő adatokon túl, a közérdeklődésre nagyobb számot tartó közérdekű és közérdekből nyilvános adatokat foglalja magába. Megjegyzendő, hogy ennek elkészítéséhez a Hatóság jóváhagyására van szükség, hogy az esetlegesen megismerhetőségi korlátozás alá eső adatok illetéktelen nyilvánosságra hozatalát elkerüljék.

3. A kért adatok megadásával az anonimizálással kapcsolatban kevés ismeretanyag áll a rendelkezésünkre, milyen módon tudjuk eldönteni az üzleti titok - közérdekű adat kérdést? Mennyiben kérhetünk felvilágosítást a közérdekű adatot igénylőtől?

A felek (polgári jogi értelemben vett, az üzleti titokhoz fűződő vagyoni) jogai legoptimálisabb módon úgy védhetők, ha a szerződés megkötésekor, a felek által meghatározottan és konszenzuson alapulva kerülnek kijelölésre az üzleti titokkal összefüggő részek, így az egyéb részek nyilvánosságáról (esetleges kiadásáról) eleve egyszerűbb módon hozható döntés. Amennyiben az adatigény továbbra is üzleti titoknak minősített adatra vonatkozik, úgy az érintettekre vonatkozó együttműködési kötelezettség alapján természetesen lehetőség van további pontosításra, egyeztetésre, de az adatigénylő „motivációja” nem vizsgálható.

Végső esetben bírósági jogorvoslat keretében történhet meg a titokban tartáshoz fűződő érdekek és a nyilvánossághoz fűződő közérdek közötti konfliktus feloldása. A közfeladatot ellátó szervnek pontosan meg kell jelölnie, hogy a kért adat milyen okból minősül üzleti titoknak. Amennyiben az adatkezelő nem jelöli meg a konkrét védendő érdeket, csak általánosságban hivatkozik üzleti titokra, a bírói gyakorlat alapján a kért adatot köteles kiadni.

Az anonimizálás gyakorlati kivitelezéséről bővebben lásd: https://naih.hu/files/2014_02_03_-_anonimizalas_gyak_utm.pdf.

4. A 2021. évi IX. törvény - a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítványokról - hatálya alá tartozó Alapítványok és Klinikák a tevékenységükkel (gazdálkodás, működés stb.) kapcsolatosan közérdekű adatokat kezelnek-e, kötelesek-e pl. a közbeszerzési eljárások adatait kiadni?

Az Alaptörvény, valamint az Infotv. alapján a közérdekű adatok kiadásának, nyilvánosságra hozatalának elsődleges kötelezettjei a közfeladatot ellátó szervek. A közfeladatot ellátó szerv az Infotv.-ben meghatározottak alapján köteles biztosítani a kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret megismerhetőségét erre irányuló igény alapján. Tekintettel arra, hogy a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény hatálya alá tartozó alapítványok fő tevékenységi köre valamely meghatározott közfeladat ellátása és működésükhöz közpénzt használnak fel, így az Infotv. hatálya alá tartoznak és adatszolgáltatásra kötelezettek.

5. Az Infotv. 30. § (4) bekezdésére figyelemmel az ilyen adatigénylés fordítás idő- és költségigényes. Miként alakulhat ez az Infotv. alapján? Alkalmazhatók-e az Ákr. ezirányú rendelkezései? A szerv köteles-e az adatigénylő által használt nyelven tájékoztatást nyújtani? Szóban történő adatigénylés esetén, ha csak nevet és telefonszámot ad meg az igénylő és az igénylés elutasítására kerül sor, miként teljesítheti a szerv az Infotv. 30. § (3) bekezdésére tekintettel?

Közérdekű adatigénylés esetén nem közigazgatási eljárási jogviszony keletkezik, így az Ákr. rendelkezései az információszabadság biztosítása során nem alkalmazandóak.

Az Alaptörvény értelmében mindenkinek joga van a közérdekű adatok megismeréséhez, az Infotv. továbbá kimondja, hogy a közérdekű adatigénylést főszabályként az adatigénylő által kívánt formában és módon, vagyis az általa beszélt, illetve használt nyelven kell teljesíteni. Az Infotv. 30. § (4) bekezdése kizárja a közérdekű adatigény megtagadását arra hivatkozással, hogy a nem magyar anyanyelvű igénylő az igényét nem magyarul fogalmazza meg. A feleket terhelő és elvárható együttműködési kötelezettség alapján ebben az esetben közösen kell valamilyen ésszerű megoldásra törekedni.

Amennyiben az adatigénylő akként terjesztette elő az adatigénylését, hogy csupán a nevét, valamint a telefonszámát adta meg elérhetőségként, úgy az adatkezelő szóban is teljesítheti az adatigényt, amennyiben ezt a teljesítési módot az adatigénylő elfogadja (ezt megfelelő módon dokumentálni is kell). Elutasítás esetében jogosult olyan további elérhetőséget kérni, amely alkalmas az írásbeli kapcsolattartásra, tekintettel arra, hogy az Infotv. az adatigénylés elutasításának esetére írásbeli formát határoz meg a közfeladatot ellátó szerv számára.

Az Infotv. 29. § (1b) bekezdése mentesíti az adatkezelőt az adatigénylés teljesítése alól, amennyiben az adatigénylő nem adja meg azt az elérhetőségét, amelyen számára az adatigényléssel kapcsolatos tájékoztatás és értesítés megadható.

6. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 37. §-a szerint az 1. sz. melléklet szerinti közzétételi listában szereplő adatokat az 1. sz. mellékletben foglaltak szerint kell közzétenni. Azonban hatályban van a közzétételi listákon szereplő adatok közzétételéhez szükséges közzétételi mintákról szóló 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet is, ami eltér felépítésében, szerkezetében a törvény 1. sz. mellékletétől, jóllehet tartalmilag behelyezhető az egyes törvény mellékletében szereplő pontokhoz. Van olyan pont is a törvényi mellékletben, amihez a rendelet nem ad iránymutatást, mivel korábban készült. A kérdésem, hogy várható-e a rendelet törvényhez igazítása vagy felfrissített változata, ami a közzététel tartalmi egyértelműbbé válását is eredményezhetné?

A Hatóság gyakorlata, az hogy az elsődleges közzétételi rendet és a közzeendő adatok körét (magasabb szintű jogi norma lévén) az Infotv. határozza meg, ugyanakkor egy esetleges vizsgálat során az IHM rendelet szerinti közzétételi módot is elfogadja a NAIH, feltéve, hogy az minden, az Infotv.-ben szereplő közzétetni rendelt adatot tartalmazza. Az IHM rendelet tehát a közzétételre kötelezett szervezetek számára annyiban irányadó, amennyiben az nem eredményezi az Infotv.-nyel ellentétes közzétételi gyakorlat kialakulását, emellett a közzététel módját részletezi, pontosítja.

A kérdésben jelezett állapot nem okoz olyan jellegű zavart a proaktív nyilvánosság érvényesülésében, amely azonnali korrekciót tenne szükségessé. A Hatóságnak nincs tudomása arról, hogy a rendelet módosítása napirenden lenne, illetve az a közeli jövőben várható volna, ilyen módosítást a Hatóság nem kezdeményezett, ugyanakkor „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projekt (azonosító szám: KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001) keretében más közzétételi rendelkezésekkel egyetemben e kérdést is megvizsgálják kutatók és a Hatóság szakértői és kutatási jelentésükben módosítási javaslatot fogalmazhatnak meg a jogalkotó számára.

7. Kérem térjenek ki arra, mi a teendő akkor, ha úgy kér adatot a megkereső, hogy több napra, folyamatosan jelzi igényét, a határnapot a távoli jövőben állapítja meg (pl: a veszélyhelyzet ideje alatt folyamatosan kérem megküldeni)

Az adatigény az Infotv. 28-29. §-a alapján meglévő adatokra vonatkozóan nyújtható csak be és egyszeri jognyilatkozatnak minősül, folyamatos adatigény kielégítését nem lehet követelni.

8. Közérdekű adatigényléssel kapcsolatban az Infotv. módosításának javaslata, hogy fiktív névvel és elérhetőséggel ne lehessen közérdekű adatot igényelni. (pl. Andor Zoltán)

A Hatóság érdeklődéssel fogadja a felvetést. Ezzel a kérdéskörrel „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projekt keretében is foglalkoznak a kutatást végző szakértők és a hatóság munkatársai.

A hatályos szabályozás alapján az Infotv. 28. § (2) bekezdése értelmében, ha törvény másként nem rendelkezik, az adatigénylő személyes adatai csak annyiban kezelhetők, amennyiben az az igény teljesítéséhez, az igénynek a 29. § (1a) bekezdésében meghatározott szempont *(egy éven belüli, azonos adatkörű – egyébként korábban már teljesített – adatigénylés-e az igény tárgya)* alapján való vizsgálatához, illetve az igény teljesítéséért megállapított költségtérítés megfizetéséhez szükséges. A 29. § (1a) bekezdésében meghatározott idő elteltét, illetve a költségek megfizetését követően az igénylő személyes adatait haladéktalanul törölni kell.

Az Infotv. 29. § (1b) bekezdése értelmében az adatigénylésnek az adatot kezelő közfeladatot ellátó szerv nem köteles eleget tenni, ha az igénylő nem adja meg nevét, nem természetes személy igénylő esetén megnevezését, valamint azt az elérhetőséget, amelyen számára az adatigényléssel kapcsolatos bármely tájékoztatás és értesítés megadható. E rendelkezések értelmében, ha az adatigénylő megadja a nevét és egy elérhetőségét, akkor az adatigénylést arra hivatkozással nem lehet elutasítani, hogy az adatkezelő nincs (és nem is lehet) abban a helyzetben, hogy a név adat valóságáról, pontosságáról, hitelességéről meggyőződhesen, ez pusztán egy egyéb adatkezelési lehetőséggel nem társuló alapvető kommunikációs, udvariassági formula. Erre utal az is, hogy a jogalkotó nem zárta ki (nem tiltotta meg), azt hogy azokat az adatigényléseket is teljesíteni lehessen, amelyeknél az adatigénylő nem adta meg a nevét.

Az idézett törvényi rendelkezéseket az Infotv.-be beiktató 2015. évi CXXIX. törvény előkészítésével, miniszteri indoklásával kapcsolatban a Hatóság a NAIH/2015/1509/12/J számon kiadott állásfoglalásában kifejtette, hogy: *„a törvénytervezet 5. § (3) bekezdése, amely az Infotv.-t 29. § (1) bekezdéssel egészíti ki, ellentétes a Tromsø-i Egyezményvel^[1]. Ugyanis a törvénytervezet hivatkozott része szerint az adatigénylésnek nem kell eleget tenni, ha az adatigénylő nem azonosítja magát és nem adja meg elérhetőségeit. Ezzel szemben az Egyezmény IV. cikk 2. pontja szerint a Felek biztosítják az igénylőnek a jogot, hogy személyazonosságát ne közölje, kivéve, ha a személyazonosság megadása elengedhetetlen az adatigénylés teljesítéséhez.”^[2]*

Az adatigénylés benyújtásához általánosságban nem szükséges az adatigénylő személyazonosságának igazolása, így ennek megkövetelése jogellenes adatkezelésnek minősül. Az adatkezelő nem jogosult a személyazonosság ellenőrzésére és nem kérhet nyilatkozatot sem az adatkérés céljáról, sem az igénylő motivációjáról, szándékairól. Amennyiben a személyes adatokat kell megadni a költségtérítéssel összefüggésben, úgy az igénylőnek olyan elérhetőségi adatot kell megadnia, amelyen keresztül igénylése érdemben megválaszolható.

A konkrétan megnevezett személy által előterjesztett vélelmezett fiktív adatigényléssel összefüggésben a Hatóság közleményt adott ki lásd <https://naih.hu/dontesek-informacioszabadsag-tajekoztatok-kozlemenyek/file/423-kozlemeny-az-elmult-napokban-az-onkormanyzatokhoz-erkezett-tomeges-kozerdeku-adatigenyekkel-kapcsolatban>.

2021. 11. 22.

^[1] Tromsø-i Egyezmény, az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáféréséről szóló Egyezményének kihirdetéséről szóló 2009. évi CXXXI törvény 4. cikk 2. pont

^[2] NAIH/2015/1509/12/J.